

[SÉBASTIEN CHIÈZE] (MADRID)
AAN [CONSTANTIJN HUYGENS (DEN HAAG)]
2 JANUARI 1674
6927

Antwoord op Huygens' brief van 21 november 1673 (6922).

Samenvatting: Chièze heeft een nieuw exemplaar van Salinas' boek voor Huygens gevonden, en zal tevens voor een gitaar en muziek zorgen. Hij heeft nieuwe hoop voor zijn missie aangezien de nieuwe minister van financiën een eerlijk man schijnt te zijn. Hij beveelt een familielid aan voor een vrijgekomen functie.

Huygens' antwoord van begin februari 1674 (met de mededeling van de geboorte van Constantijn, zoon van Constantijn Huygens jr. en Susanna Rijckaert, op 5 februari) is verloren gegaan. Chièze antwoordde daarop op 28 februari 1674 (Leiden, Univ. Bibl., Cod. Hug. 34, map Chièze aan Const. Huygens sr. en jr., omslag 1).

Primaire bron: Leiden, Univ. Bibl, Cod. Hug. 34: brief (dubbelvel, 15x21cm, abcd | -; autograaf).

Vroegere uitgaven: Worp 6, nr. 6927, pp. 342-343: onvolledig (<Si les Allemans ... principauté d'Orange.>, <La Bourguignote ... estre sans nez.>), rest samengevat.

— Rasch 2007, nr. 6927, pp. 1183-1186: volledig, met Nederlandse vertaling.

Namen: Apollo; Aernout van Beaumont; Paul de Drevon; Charles Dubois (heer van Queyradel); Lodewijk Huygens; Marie-Claude de Lapie; Frédéric de Langes de Montmirail (heer van Lubières); Maria Anna van Oostenrijk; Adriaan Paets; Franz Eusebius graaf Pötting; Pedro Rimonte; Francisco Salinas; Catharina Smitz; Willem III; Van Zon; Juan Domingo de Zúñiga y Fonseca (graaf van Monterrey).

Plaatsen: Orange; Spanje.

Titel: *De musicâ* (Salinas 1577).

Glossarium: composition (muziekstuk); guitarre (gitaar); musique (muziek).

Transcriptie

À Madrit, le 2e de l'an 1674.

¹*Jo bis dicite Pæan*, puisque voicy *Don* Francisco Salinas retombe dans mes filetz, et je vous assure qu'il n'en sortira que pour estre remis à quelque personne *de mucho mas entendimiento* que l'innocent de Van Zoon. Après cette diligence heureusement achevée, vous pouvez demander *cirvelas al peral*. Il n'y a rien que je ne puisse trouver en Espagne, soit en musique, soit en poésie, et mesmes un Ambassadeur de l'Empéreur, qui doit partir au premier jour, a mis dans *l'almoneda* ou auction de ses meubles une guitarre, que je prettens au premier jour faire reconnoistre et acquérir, si elle est jugée digne de vous. Et c'est là le grand motif de l'imprécation que vous n'avez pas compris dans ma précédente, contre la *Catarina furbaciosa*, qui a permuté en donation *mortis* | b | *causâ*, celle qu'elle vous avoit fait entre vifz, de la guitarre dont vous ²me disiez jadis tant de bien.

Si depuis Pedro de Rimonte, il s'est imprimé d'autres compositions en musique, j'auray soin de les amasser et de les confier en suite à Monsieur l'Ambassadeur ou au premier vaisseau qui partira après la paix faite, puisque nous ne pouvons espérer de seurté pour le commerce qu'après la paix, non plus que l'aplication qu'il faut, tant par delà qu'icy, tant pour la liquidation que pour le payement des sommes deues à Son Altesse Sérénissime. Mais toujours, puisque Monsieur de Beaumont est *surtesticus*, ce sera un grand tems gagné, s'il peut obliger le Comte de Monterey à faire travailler tout de bon à la liquidation, dont depuis près de deux ans il a reçu des ordres de Sa Majesté. La Reyne m'en a accordé de nouveaux pour le nouveau Président de *Hazienda*, qu'on | c | dit estre un homme de parole, si la nécessité et les *empeños* de sa charge ne relaschent sa conscience. Enfin, quoyque la saison soit très-mauvaise pour avoir de l'argent, *saldre con la porfia; o, en ella moriré*.

1. Ovisius, *Ars amatoria*, II, 1: 'Dicite "io Pæen" et "io" bis dicite "Pæean".'

2. Het is niet geheel duidelijk of <me> is doorgehaald.

Si les Allemans sont constans, il est sans doute que vous embarrasserez la France et l'obligerez de vous faire des amples restitutions ³*Batavorum armorum terrorem latè circumferendo*. Je m'attens d'apprendre par l'ordinaire prochain quelque noble réprésaille faite par Son Altesse de la ville, chasteau et principauté d'Orange. Il est cependant bon que des subjetz si muables expérimentent les avantages de *la mudança*.

On m'escrit que le Sieur de Montmiral est mort. Il avoit une charge de garde en la monnoye, et si vous n'avez point d'engagement, vous m'obligeriez très-sensiblement, Monsieur, d'*amparar* la prétension du Sieur de Queiradel, mon parent et gendre de Monsieur le Conseiller Drevon. La Bourguignote vous demande cette |d| grâce en eschange du blasme dont vous la chargez de la cheute de mes dentz. Elle dit sur de très-beaux exemples palpables et journaliers que nous avons icy sous noz yeux, que, si je ne l'avois pas amenée à Madrid, je serois comme plusieurs autres sans dentz et sans cheveux et peut estre sans nez. Et voilà comme *tutte le cose del mondo sonno de due sorte*.

Je vous souhaite, Monsieur, une heureuse année, *y muchos de vida come Vuestra Señoría merece, y yo deseo y tengo menester*.

Qu'est devenu, je vous en conjure, le *quondam* si babillard *Don Luis de las aguas*. Je suis fort mutiné contre sa *muy callada Drossardia*. Baisant très-humblement les mains aux deux lignes de *l'augustissima e da me riverentemente collendissima casa*.

Vertaling

Madrid, 2 januari 1674.

⁴ L'Zeg twee keer 'hoera!', Apollo, L de heer Francisco ⁵Salinas is weer in mijn netten terechtgekomen en ik verzeker u dat hij er alleen uit komt om overhandigd te worden aan een persoon L met veel meer verstand van zaken L dan die onnozele Van Zon. Na deze gelukkig geslaagde onderneming kunt u om L kersen van een perenboom L vragen. Er is niets dat ik niet kan vinden in Spanje, op het gebied van muziek en dichtkunst, en zelfs heeft een keizerlijk ⁶ambassadeur die op stel en sprong moet vertrekken een gitaar ingebracht in L de veiling L of verkoping van zijn meubels, welke gitaar ik voornemens ben zo spoedig mogelijk te bekijken, en, als het instrument u waard is bevonden, te kopen. En daar ligt de eerste reden van de verwensing die u in mijn voorgaande ⁷brief niet hebt begrepen, aan het adres van de L bedriegster Catharina L [Smitz], die de belofte van schenking tijdens het leven van de gitaar, waarover u mij eerder zoveel goeds vertelde, heeft veranderd in een schenking L na overlijden. L

Als er na Pedro Rimonte andere muzikale composities zijn gedrukt, zal ik het op mij nemen deze te verzamelen en ze vervolgens toe te vertrouwen aan mijnheer de ⁸ambassadeur of aan het eerste schip, dat na het sluiten van de vrede zal vertrekken, omdat we pas ná de vrede kunnen hopen op zekerheid in onze uitwisseling, evenals op de noodzakelijke zorg zowel ginds als hier, voor zowel de afhandeling als de betaling van de aan Zijne ⁹Hoogheid verschuldigde bedragen. Maar in ieder geval, nu de heer [Aernout van] Beaumont L ter plekke L is, zal het een grote tijdwinst betekenen wanneer hij de ¹⁰graaf van Monterrey zou kunnen nopen voortvarend te werken aan de afhandeling waartoe hij bijna twee jaar geleden opdracht ontving van Hare ¹¹Majesteit. De koningin heeft ter zake jegens mij ingestemd met nieuwe opdrachten aan de nieuwe ¹²minister

3. Florus, *Epitomæ de Tito Livio*, I, 18: 'Sed omnium victor Regulus cum *terrorem nominis sui late circumtulisset*...' Chièze nam het citaat over uit Huygens' brief van 21 november 1673 (6922).

4. Ovidius, *Ars amatoria*, II, 1: 'Zeg "hoera!, Apollo" en zeg twee keer "hoera!, Apollo".'

5. Francisco Salinas, *De musicâ libri VII* (Salamanca 1577).

6. Franz Eusebius graaf Pötting, ambassadeur namens de keizer in Spanje van 1663 tot 1674.

7. Chièze aan Huygens, 25 oktober 1673 (6917A).

8. Adriaan Paets.

9. Willem III.

10. Juan Domingo de Zúñiga y Fonseca.

11. Maria Anna van Oostenrijk.

12. Lope de los Rios?

van Financiën, die een man genoemd wordt die zich aan zijn woord houdt, wanneer de noodzaak en ^Lde problemen^J van zijn taak zijn geweten niet doen verslappen. Enfin, hoewel de tijd zeer slecht is voor het verkrijgen van geld, ^Llaat hij toch betalen na het overleg, anders zal hij erin blijven.^J

Wanneer de Duitsers standvastig zijn, zult u zonder twijfel de Fransen in moeilijkheden brengen en hen tot uitgebreide ontruiming verplichten ¹³ ^Ldoor de schrik van de Nederlandse legers wijd en zijd te verspreiden.^J Ik wacht op de volgende post om te vernemen welke edele vergelding Zijne Hoogheid heeft verbonden aan de stad, het kasteel en het vorstendom Orange. Het is intussen goed dat die zo veranderlijke onderdanen het voordeel van ^Lde twijfel^J ervaren.

Men heeft mij geschreven dat de heer [Frédéric de Langes] de Montmirail gestorven is. Hij had een opzichtersambt aan de Munt, en als u zich nog niet hebt verbonden, zou u mij zeer aan u verplichten, mijnheer, als u de kandidatuur van de ¹⁴heer van Queyradel, een bloedverwant van mij en schoonzoon van de raadsheer [Paul de] Drevon, ^Londer uw hoede neemt.^J De ¹⁵Bourgondische vraagt u deze gunst in ruil voor de blaam die u haar heeft toebedeeld aangaande het uitvallen van mijn tanden. Zij zegt over de mooie, duidelijke en dagelijkse voorbeelden die we hier onder ogen krijgen, dat ik, als ik haar niet had meegenomen naar Madrid, net als verscheidene anderen al zonder tanden zou zijn, en kaal, en misschien zelfs van mijn neus verstoken. En daaruit blijkt duidelijk dat ^Lalle dingen in deze wereld twee kanten hebben.^J

Ik wens u een gelukkig nieuwjaar, mijnheer, ^Len een lang leven, zoals u verdient, en zoals ik wens alsmede van node acht.^J

Wat is er, smeed ik u, toch van de ^Leertijds^J zo spraakzame Lodewijk [Huygens] ¹⁶ ^Lvan de wateren^J geworden? Ik ben behoorlijk gepikeerd jegens ^Lde zwijgzame heer drost.^J Ik kus nederig de hand van beide ¹⁷takken van ^Luw verheven en door mij innig vereerde familie.^J

13. Florus, *Epitomæ de Tito Livio*, I, 18: 'Maar toen Regulus, de overwinnaar van allen *de schrik van zijn naam wijd en zijd had verbreid*, ...' Chièze nam het citaat over uit Huygens' brief van 21 november 1673 (6922).

14. Charles Dubois, heer van Queyradel (1638-1683). Hij was in 1665 gehuwd met Jeanne de Drevon, dochter van Paul Drevon (1610c-1685), raadsheer in het parlement (gerecht) van Orange van 1658 tot 1684. De verwantschap tussen Dubois en Chièze kon ik niet vaststellen.

15. Marie-Claude de Lapie.

16. Toespeling op de waterrijke omgeving van Gorinchem?

17. Verwijst vermoedelijk naar de families van Huygens' zoon Constantijn jr. en dochter Susanna.
